

deunt. Sed cum affectus mentis ad conversionis desideria convertuntur, non jam tantum mulieres, sed quidam ex nostris ad monumentum vadunt, qui non revertuntur, sed nec ipsum inveniunt. Hoc autem experimento cognoscimus, quia cum fervore novitii ad conversionem venerimus, hic Jesum invenire nos aestimamus, quia perfectæ tranquillitatis et sanctitatis gaudia apprehendere nos speramus. Sed cum processu temporis experimur miserias humanæ fragilitatis; tunc recognoscimus quoniam non invenimus Dominum: visionem tamen Angelorum aspiciamus, exempla scilicet ferventium monachorum.

18. *Et ipse dixit ad eos: O stulti, et tardi corde ad credendum. ¶¶¶ in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ! Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? Scaturire videntur hæc verba teneritudinem amoris, et quasi mustum quod dirumpit novas lagunculas, de medullis procedere diligentis. Dedit Dominus voci suæ vocem virtutis, ut essent hæc verba ejus, sicut malleus conterens petram, et sicut ignis, testimonio Jeremiæ (Jerem. xxiii, 29). Verba ejus sicut ignis et malleus, ut de igne ascendat virgala fumi ex aromatis et pulvere pigmentarii, et conterat malleus. Libet paululum ad suavitatem historiæ mentis oculos inclinare. Dum interpretatur Scripturas, dum exponit Moysen ei Prophetas, procedens ex ipsius ore mira suavitas mentes refrigerat mœrore et tædio consternatas: inæstimabilis redundabat in labiis Jesu sermonis elegantia super mel et favum; dulcescebat ejus eloquium super omnia aromata. Profecto ordinem cœli noverat, et ponebat rationem ejus in terra. Impleta gaudent viscera luctu in lætitiâ mutato. Jam refulget in conscientiis Domini resurrectio. Resurgenti magis gaudere incipiunt quam condolerant crucifixo. Hinc et quod *appropinquaverunt castello quo ibant*, quia impleri cœperat desiderium consilii quod quærebant. *Et ipse finxit longius ire*, ut dum vellet eos deserere, dilectionis igne quo suaviter ardere cœperant, mirabilius æstarent. Quid eos putas tunc animi habuisse, cum se fingeret longius ire? Aestimo forsitan talibus eum querimoniis interpellasse: Ne decedas, dulcissime, ne decesseris a nobis; sed adhuc de Jesu Nazareno sonet vox tua in auribus nostris. Loquere, quæsumus, de gaudio resurrectionis: *mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est jam dies*, sed agemus vigiliis noctis. Non sufficit dies ut saturetur auribus a diti de dulcissimo Jesu. *Et cœgerunt eum*: quia cohibere se non poterat vis amoris.*

9. Nunc ad delicias revertamur mortalitatis. *O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ! Nonne hæc oportuit Christum pati et ita intrare in gloriam suam?* Impl. tum est tempus quod dixit Dominus in Evangelio: *Ubi duo vel tres congregati sunt in nomine meo, ibi sum in medio eorum* (Matth. xviii, 20). Congregati sunt in nomine ejus duo, scilicet Oratio et Meditatio, ut tur-

at et columba querimonias dulces submurmurent in foramine petræ, in caverna maceræ, condolentes de Domini passione. Sed contra hæc susurria, hæc devota suspiria tam gratiosa sunt in oculis ejus, qui scrutatur renes et corda, quod non possit diu abscondere multitudinem dulcedinis suæ, quam abscondit timentibus et diligentibus se: sed sæpius per occultam inspirationem, sæpius per Scripturæ sacræ lectionem, talem tristitiam in jubulum solet commutare. *O stulti et tardi corde ad credendum!* Cogitanti mihi dulcedinem hujus increpationis flere, magis libet quam aliquid dicere, quia quidam mirifici odoris balsamus perflat a eolam mentis meæ. Disputare cum Deo cupio; non quidem ex æqualitate, sed exponendo fragilitatem humanæ conscientiæ. Domine, quotiens passionis tuæ amaritudinem in cordibus nostris ruminamus, toties de nobis expavescimus; quia dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant a facie arcus (Psal. lxx, 6). Si enim ex hoc mundo transisti ad Patrem cum tantis cruciatibus, quid fiet de nobis peccatoribus? *Si in viridi ligno hæc sunt, in arido quid fiet?* (Luc. xxiii, 23.) Dum tales in oratione fundimus querimonias, consolatur nos dulciter increpando illa vera et summa charitas per Scripturarum auctoritatem, seu per occultam inspirationem. Quid de mea passione tam tristes estis? Nolite timere, pusillus grex, passus sum, ut vos gaudeatis. Thesaurizavi vobis thesauros exultationis, quia thesaurizare debent parentes filii. Omnia enim opera vestra operatus sum vobis, resurrexi ut jubiletis. Dico vobis, cur non creditis?

20. *Incipiens a Moyse et Prophetis interpretabatur illis in omnibus Scripturis quæ de ipso erant.* Beati qui noverunt gustu felicitatis experientia, quam dulciter, quam mirabiliter in oratione et meditatione Scripturas dignatur Dominus revelare. Et quidem scientiarum dominus est; potest eas si voluerit, dispensare. *Incipiens ¶¶¶ a Moyse et prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quæ de ipso erant.* Hæc facit, quando corda nostra illuminat radiis charitatis. Ille tenet et quæ latent, et quæ patent in divinis sermonibus, qui charitatem servat in moribus. In sola dilectione pendent Moyses et Prophetæ (Matth. xxii, 40). Tunc appropinquamus castello quo tendimus, quia per infusionem charitatis desideratum vitæ consilium obtinemus, *Ipse autem finxit se longius ire.* Dixi, *Sapiens efficiar: et ipsa sapientia recessit longius a me!* (Eccl. vii, 24.) Incipienti difficiles viæ Domini videntur, sed curritur per eas, dum cor cœperit dilatari. Unde *et cœgerunt eum.* Non enim leviter ad perfectionis culmen attingitur, sed paulatim virtutum gradibus ad apicem charitatis per violentiam pervenitur.

21. *Cœgerunt eum.* Ne mireris, si vim patitur regnum cœlorum, quando et ipse dominus eorum, Si igitur quadam naturali duritia cor tuum senseris indotum; insta orationibus, intende meditationibus, curre ubi est impetus spiritus, ne assensum carni

dederis. Ingere te vigiliis, per lacrymarum violentiam vince Dominum majestatis, et dic ei: *Mane nobiscum, Domine, quoniam advesperascit, et inclinata est jam dies.* Hanc clausulam multipliciter possumus intelligere, et in ea multas delicias invenire. *Mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Cum prosperamus in virtutum successibus, in die sumus: cum nos obnubilant tribulationum angustia, incipit nobis advesperascere: cum tristitia nos confundit, nobis advesperascit. Et quia ad te confugimus, qui solus laborem et dolorem consideras, *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Jam veniunt aquæ usque ad animam, jam devotionis delicia vertuntur in miseriam, jam omnes angulos mentis nostræ ventus tentationis concutit: *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Tu tribulatis cordibus es refrigerium, tu refugium, tu solatium: tua est potentia, tuum est imperium. Intenti sunt ad te oculi omnium, et solum sitiens anima concupiscit: *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Sine te nihil possumus facere. Tu solus carmina das in nocte; tu turris es fortitudinis a facie tribulantis. Tuæ pietatis oculus circa ea quæ sub cœlo sunt respicit: *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Per te consurgit nobis ad vesperum fulgor meridianus, et orimur ut lucifer, cum nos consumptos putamus; non confunditur omnis qui in te confidit: *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Inclinata est jam dies, facti sunt vesperi longiores: quia appropinquante mundi termino superexerescit iniquitas, et charitas refrigescit. Ne exstinguatur in nocte lucerna nostra; *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Vergente mundi vespere, sole justitiæ, frigus iniquitatis genus humanum opprimit. Omnes occupat nox perfidia, lux veritatis deficit. Ne deficiamus cum deficientibus, *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Vitæ meæ jam instat vespera, corpus consumit ægritudo pervalida, jam mors minatur aspera, timor et tremor totam conscientiam concutit, terribilem sententiam judicii pertimescit: sed tu, Domine, qui Pater omne judicium dedit, *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* In manus tuas commendo spiritum meum. Ne tradas animam confitentem tibi potestatibus tenebrarum. In te solo est salus nostra; ad te sunt oculi nostri, ne pereamus. De multitudine miserationis tuæ mens fiduciam concipit: *mane nobiscum, quoniam advesperascit.* Vel per vesperam possumus intelligere vexatam mentis refrigerium, ut omni fervore tribulationis recedente, oratio et meditatio tranquillum in ea Deo parent hospitium, ut eum cogant ad manendum, et invitent ad cœnandum, juxta quod scriptum est: *Siquis aperuerit mihi januam, intrabo ad eum, et cœnabo cum eo, et ipse mecum* (Apoc. iii, 29). Factus est sicut vultus declinans ad manendum: unde *et intravit cum illis.*

22. *Factum est autem cum recumberet cum illis, accepit panem, et benedixit, fregit et porrexit illis: et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum.* Panis iste panis est gratiæ. Hunc panem ipse per se accipit; quia non quasi inferior, sed Patri æqualis, dona

gratiæ prout voluit non ad mensuram accepit. Benedicit panem quando benedictionem suam nobis dat legislator, ut carnis de virtute in virtutem. Frangit et porrigit illis; quia non volentis neque currentis, sed miserentis est Dei. Nec panem porrigit ¶¶¶ integrum, sed fractum; quia divisiones gratiarum sunt, sed idem Dominus, qui sicut buccellas mittit crystallum suam. Et quid est quod dicitur: *Aperti sunt, oculi eorum, et cognoverunt eum in fractione panis?* In fractione panis fit diminutio quædam et exinanitio. In fractione virtutem humilitatis intellige, per quam se ipsum fregit, diminuit, et exinanivit ipse etiam qui panis est vitæ. Et quoniam se exinanivit, cogitationem suam nobis dedit. Ipse est panis desiderabilis quem per dies multos Daniel non comedit (Dan. x, 3): quia multi justi et Prophetæ voluerunt videre et non viderunt incarnatam sapientiam Dei Patris. Multis æstuarunt suspiriis præ desiderio videndi Filium hominis: sed absconditus erat in sinu Patris. Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis (Thren. iv, 4). Sapientia abscondita Patris, et thesaurus integer et occultus, quæ utilitas in utrisque? Frange, Domine, esurienti panem tuum, panem te ipsum, ut aperiantur oculi hominis, nec reputetur homini ad peccatum, si voluerit esse sicut tu, sciens bonum et malum. Te cognoscat in panis fractione, qui ab initio voluit integrum attentare vel attrahere. Frange te, ut sese discat frangere, quia non cognosceris in fractione panis. Audivit Balaam sermones Dei, et visiones Omnipotentis intuitus est: sed cadebat apertis oculis (Num. xxiv, 4), quia non cognoscebat Dominum in fractione panis. Sic multos videtis hodie studentes in Scripturis, docentes in cathedris, prædicantes in ecclesiis; sed opera eorum non concordant cum verbis. Confitentur verbis se nosse Deum, sed negant factis: quia non cognoscitur nisi in fractione panis. Et quidem nobis Dominus factus est panis, et nos sumus panis ejus. In sudore vultus sui dignatus est vesci pane suo, ut nos nostro vesceremur in gaudio. Si vis ipsum cognoscere, sicut se fregit, ita te frange; quia qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulavit, et ipse ambulare (I Joan. ii, 6). Non est in sermone regnum Dei, sed in virtute. Frange igitur te ad laborem obedientiæ, ad humilitatem poenitentia. Porta in corpore tuo stigmata Jesu Christi formam servi accipiens, non prælati. Et cum te exinaniveris et frangeris, cognosces Dominum in fractione panis.

23. Sed quoniam cœpimus loqui de pane gratiæ; dum frangitur, oculi aperiuntur, et Dominus cognoscitur: quia cum cæteris gratiarum donis infunditur virtus humilitatis. Tunc eum cognoscimus, quia ex acceptis donis nos ei humiliter subdimus, cum quidquid boni accepimus, ad ipsum referimus. Sapiens attestatur quod ab humilibus honoratur Deus (Eccl. iii, 21). Vide quomodo dictis nostris concordet beatus Gregorius. « Qui, » inquit, « virtutes cæteras sine humilitate congregat, quasi pulverem in

ventum portat (*Moral.*, lib. xxxv, cap. 10): « ut unde ferre aliquid debuit, inde deterius sequatur. Vera ergo humilitas aperit oculos, dum virtutes cæteras, per quas vento superbiæ poterat excæcari, frangit et diminuit; et homo se ex se nihil esse cognoscit. Et quando quis decrescit in despectione sui, tanto amplius proficit in cognitionem Dei. Ut ergo cognoscatur Dominus in fractione panis, frangat homo si quas habet in se virtutes, frangat proprias voluntates imitans illum qui pro nobis factus est obediens usque ad mortem crucis. *Et ipse evanuit ab oculis eorum.* Mira res! Cum incipit magister cordi dulcescere, tunc fugit, ut de absentia sua faciat nos dulciter dolere. Tales sunt amoris deliciæ, oculi amoris ipsum faciunt avolare. *Fuge, dilecte mi, et assimilare capræ, hinnuloque cervorum, super montes aromatum (Cantic. II, 17 et VIII, 14).* Ascende super Cherubim, et ambula super pennas ventorum. Esto tamen similis capræ hinnuloque cervorum, ut oculus dilectionis tuæ non avertas a nobis: etsi a nostris te subtrahis, qui humilia respicis, et alta a longe cognoscis.

24 *Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Jesu, dum loqueretur nobis in via, et aperiret nobis Scripturas?* Clausula ista non est exponenda, sed ruminanda. Quoties in nobismet ipsis marcescit anima nostra, et possident nos dies afflictionis, quoties tædiis vel tentationum vulneramur sagittis; ad memoriam revocemus quid aliquando in oratione senserimus, quid in meditatione gustaverimus, qualiter locutus sit nobis Dominus, cum scilicet transmigrarem in deliciis contemplationis. 667 *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Jesu?* O dulcis ardor, dulcis splendor, dulcis amor! Ardor confortans, splendor illuminans, amor inebrians. Quam dulciter ardes, quam mirabiliter splendes, quam sufficienter totum cor hominis implet! Quis poterit habitare de nobis cum igne devorante, cum ardoribus sempiternis (*Isai. XXXIII, 14*), cum jam non erit ignis in Sion, sed caminus in Jerusalem, in splendoribus æternitatis? Tunc etiam recordabimur de hoc parvo igniculo quem sentimus in convalle plorationis, cantabimus et psallemus, et dicemus ad invicem: *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Jesu?* Cum sub paupertate degeremus militiæ regularis, et starem ad psallendum in nocturnis vigiliis, et post vigiliis absconditi incumberemus orationibus illis beatissimis intervallis, quam magna tunc erat in cordibus nostris multitudo dulcedinis! *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Jesu?* Nonne nox erat illuminatio in deliciis? *Nonne cor nostrum tunc ardens erat in nobis,* cum in claustro residentes meditaremur in silentio, quando secreto Deus erat in tabernaculo nostro, cum super Jerusalem cor ascenderet, et cogitarem patriæ gaudia, cum concentus cœli resonaret in conscientia? *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Jesu?* cum divinarum Scripturarum dulcedine nostras reficeremus animas, invenientes in illis mirabiles delectationes

super omnes divitias? Nonne nos tunc docebat unctio Christi de omnibus medullatas infundendo nobis deliciis? *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis de Jesu, dum loqueretur nobis in via?*

25. *Et surgentes eadem hora reversi sunt in Jerusalem, et invenerunt congregatos undecim, et eos qui cum ipsis erant dicentes: Quia surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni.* Non, incongrue eadem hora dicuntur surgere, quia non nisi ad horam, nec ad horam quidem esse possunt in anima tales deliciæ: cito transiunt, abeunt evanesunt. Ideo fugiunt, ut earum plenitudinem, quæ debetur [*al. habetur*] in patria, ferventius appetamus: ideo animum alliciunt et inflammant, ut surgamus; non ut in Jericho descendamus. Ibi insidiantur ut spolient vel necent descendentes. Sed nobili quadam superbia despiciere debet hæc temporalia, quæ mutabilia sunt sicut luna, anima celestibus deliciis assueta. Surgentes igitur Oratio et Meditatio revertuntur in Jerusalem, cum post spirituum deliciarum refectionem pacis intimæ possident quietem: Undecim isti qui in Jerusalem sunt congregati, dona septiformis Spiritus, et quatuor principales virtutes possunt intelligi. Illi qui cum eis sunt, fides, spes, charitas et si qua ibi sunt alia gratiarum dona dici possunt. Congregatos istos oratio et meditatio inveniunt, non congregaverunt: quia etsi pro posse nostro intendamus virtutibus congregandis; nihil sine Patre luminum possumus, qui et velle et perficere in nobis operatur. Istis dum oratio et meditatio conjunguntur, dicunt quia surrexit Dominus vere, quando amanti conscientie insibilat gaudium resurrectionis dominicæ.

26. Sed quid vult sibi quod subditur, *apparuit Simoni?* Videte ne forte propter nos dictum sit, qui specialiter filii sumus obedientiæ, qui sapientibus et insipientibus debitores sumus, sine contradictione vocis, sine rancore murmurationis obedire. Fidelis sermo, et omni acceptione dignus, magnum lætitiæ cumulum parturiens obedientibus, quia Dominus apparuit Simoni, et ipsi soli speciali prærogativa præ omnibus. O si devotæ mentis memoria revolvamus, quam dulcis sit ejus apparitio obedientiæ filiis in illo agone terribili, et in illa hora miserabili, ubi cogitur anima a corpore separari! Non præsumimus quæ nescimus asserere: possumus tamen piis imaginationibus tale aliquid cogitare. Forte aliquibus tunc apparet Christus cum vexillo obedientiæ, et ineffabili exultatione exhilaret obedientis animam in illa tribulatione, et his potest sermocinationibus consolari: Ne timeas, fili obedientiæ, ne timeas intueri manus propter obedientiam cruci affixas: considera pedes expositos fixuris clavorum, et latus lancea perforatum: attende quod propter obedientiam mortuus sum: et si propter fragilitatem humanæ conditionis obedientia tua sit minus aliquid perfectum habens, volo ut plenitudo meæ obedientiæ sit tuæ minus sufficientis obedientiæ supplementum. Quid in illa hora potest esse suavius tali consola-

tionem? quid imprimi potest humano cordi dulcius? Ponite hæc super corda vestra, filii obedientiæ, gaudete et exsultate, quia surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni.

27. *Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via et quomodo cognoverunt eum in fractione panis.* Extremam hanc clausulam referre possumus ad illa beatæ quietis gaudia, cum sedebit unusquisque sub vite sua, et sub ficulnea in pulchritudine pacis, in tabernaculis fiducia, in requie opulenta: cum plateæ Jerusalem sternentur auro, et per omnes vicos ejus Alleluia cantabitur, et implebitur infantibus et puellis sequentibus Agnum quocunque ierit, in vestibus albis. Tunc narrabimus quæ gesta sunt in via, quomodo cognovimus Dominum in fractione panis; quam dulciter nos humiliat hic in loco afflictionis, ut delicetur in cordibus nostris; qui secreta sua abscondit a sapientibus et prudentibus, et revelat ea parvulis.

Tunc recordabimur periculorum in quibus versamur, tribulationum quibus affligimur, miseriarum quibus involvimur: et mirabiliter lætabimur, quia hæc omnia velut umbra transierunt, et de splendoribus in quibus erimus, ossa nostra jubulum germinabunt. Tunc plantabimus vineas in monte Samariæ, et audiemus vocem gaudii, et vocem lætitiæ, vocem sponsi, et vocem sponsæ, et videbimus gloriam regis, et decorem reginæ. Tunc lætabitur Virgo in choro, diadema regni portans in capite suo, et ostendet nobis fructum sanctissimi ventris sui. In humanitate nostra videbitur Dominus majestatis. Tunc videbit et affluet et mirabitur et dilatabitur cor nostrum, simul laudabimus; quia oculo ad oculum, aspectu contra aspectum videbimus, facie ad faciem cognoscemus, ore ad os colloquemur dicentes: Tibi, Domine, potestas et imperium, tibi honor et gloria, te laudet omnis spiritus in sæcula sæculorum. Amen.

SERMO DE EXCELLENTIA SS. SACRAMENTI

ET DIGNITATE SACERDOTUM.

668 *Non est S. Bernardi, sed cujusdam non sacerdotis, ut ex num. 3, 5 et 16 colligitur.*

Panem angelorum manducavit homo. (Psal. LXXVII, 25).

1. Non lateat vos, verendi sacerdotes, seriem hanc vobis recitatam, verbis succinctam, sensuum spiritualium majestate apprime fore fecundam. Vobis autem potissimum incumbit præ cæteris audire quod proponimus; nec solum audire, sed fidelius reponere, et tanquam animalia munda propensius debetis ruminare. Beatus ille David Prophetarum eximius, Deo viventi charissimus, in spiritu ante sedentem in thronis raptus, legerat in quodam promptuario mysteriorum quæ et quanta Dominus naufraganti mundo per vestrum clementer erat exhibiturus ministerium, qui cœlestis consilii sanctus interpres, gratulanter concinit: *Panem Angelorum manducavit homo.* Unde ad exprimentam rei tam fructuosæ certitudinem dilucide signavit præteritum pro futuro, *Panem,* inquit, *Angelorum manducavit homo.* O stupenda Dei miseratio! Verbum carnem, Deus cinerem, figulus lutum, vita morticinum induit, ut jumenta manducarent panem Angelorum. Homines jumenta erant. Homo enim cum in honore esset, non intellexit; comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis (*Psal. XLVIII, 13, 21*). Non est indignum, imo festivum, recolere in quanta sublimitate homo conditus fuerit. 669 Sed operæ pretium est consequenter attendere, quam graviter corrui minus pensando quid ex se, vel quid esset ex Deo. Primus namque parens noster paradisi accola [*al. incolæ*] constitutus est, dominus

terre stabilitus est, civis supernæ Jerusalem designatus est, domesticus Domini factus est: cujus amore et agnitione ditatus est, consors Angelorum, frater et cohæres cœlestium virtutum, nihil prorsus indigentia, nihil sentiens molestiæ: cui erant in promptu quæ postulabat, non dico necessitas [*al. necessitate*], sed etiam pia voluntas [*al. voluntate*], cum nihil esset in anima quod offenderet, nihil in carne quod puderet. Hic honor et hæc erat dignitas hominis, prosperari et florere in præmissis. Et hæc ex Deo.

2. Sed potius in honore quid ex se foret non intellexit, limus videlicet, pulvis, folium aridum, stipula sicca, lutea et fragilis testa, pellis morticina: sed intumuit, et plane desipuit, honoris fastigio delectatus. Et continuo in se expertus est, quod tanto post tempore homo de filiis captivitatis et prudenter advertit, et veraciter protulit dicens: *Qui se putat aliquid esse cum nihil sit, ipse se seducit (Galat VI, 3).* Væ misero, quod non fuit qui jam tunc diceret ei: *Quid superbis, terra et cinis? (Eccli. X, 9.)* Repentina igitur conversione se ipsum invenit homo propter infirmitatem jacentem in stabulo. Stabulum Quid est? Mundus est. Et propter pecorinam similitudinem indigens erat feno. Eapropter cibus cœlestis mutavit se in pabulum pecoris, homine mutato in pecus. Panis enim Angelorum factus est fenum: Unicus Patris, filius hominis. *Verbum quippe caro factum est (Joan. I, 14):* et juxta prophetam, *Omnis caro fenum (Isai. XL, 6).* Comedunt igitur